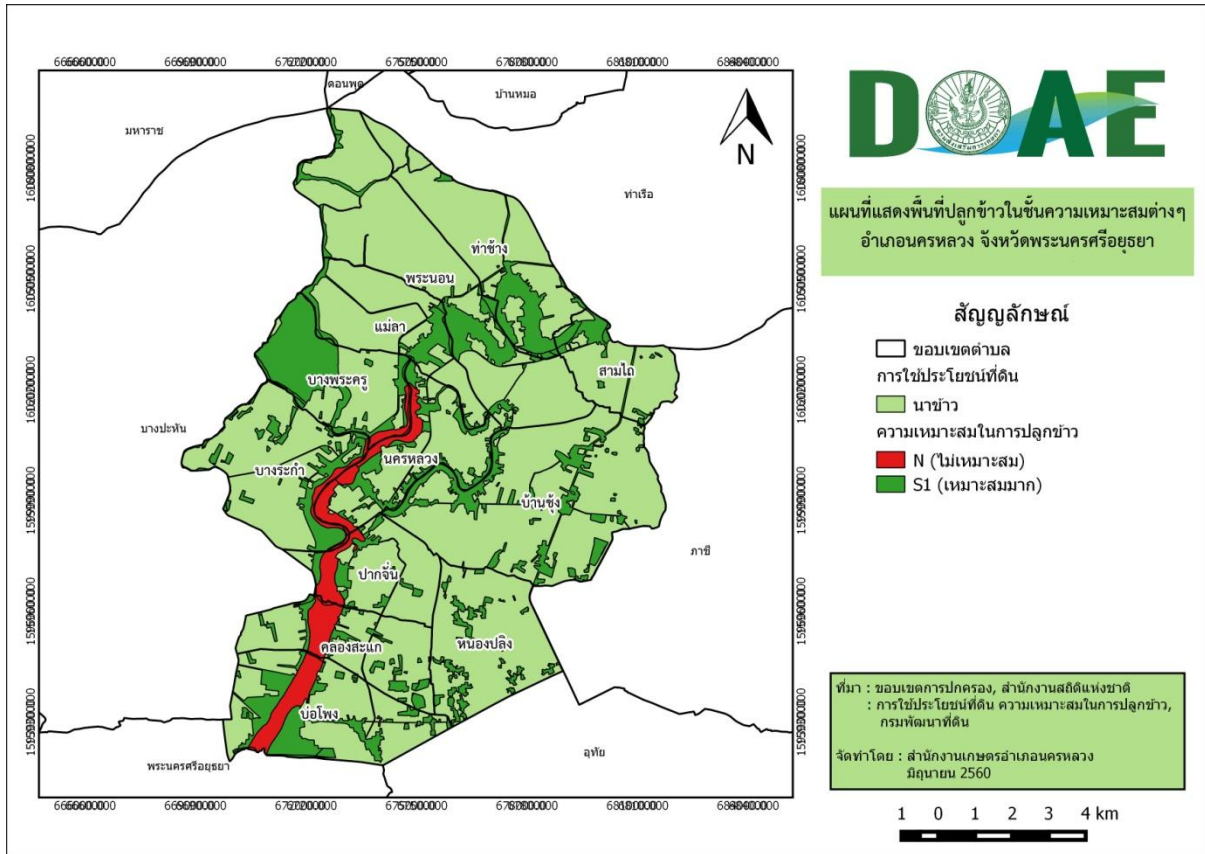

แผนการจัดการพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตร (ข้าว)

ภายใต้โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)

อำเภอนครหลวง
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ดำเนินการขับเคลื่อนตามนโยบายการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่ (Zoning) ที่รับผิดชอบ ๑๓ ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว กาแฟ โดยมีมอบหมายให้สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง ดำเนินการขับเคลื่อนในพื้นที่อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้คัดเลือกดำเนินการ ๓ ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มะพร้าวและมันเทศ ซึ่งในการดำเนินงานแผนการจัดการพื้นที่สินค้าเกษตร (ข้าว) ได้ดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านคน-พื้นที่-สินค้า โดยได้รับความร่วมมือที่ดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง รวมทั้งเกษตรกรในอำเภอนครหลวง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การจัดทำแผนที่การจัดการพื้นที่สินค้าเกษตรฉบับนี้สำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลตามรายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการปลูกข้าว ต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง

พฤษภาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑. ข้อมูลสภาพทั่วไป	
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๑.๓ สภาพภูมิอากาศ	๔
๑.๔ เส้นทางคมนาคม	๖
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๗
๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม	๙
๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๐
๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๐
บทที่ ๒. สถานการณ์การผลิตข้าว	
๒.๑ ข้อมูลด้านพื้นที่	๑๒
๒.๒ ข้อมูลด้านสินค้า	๑๔
๒.๓ ข้อมูลด้านเกษตรกร/องค์กร	๑๗
บทที่ ๓. การวิเคราะห์ความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน	
๓.๑ ปริมาณผลผลิต (อุปทาน)	๒๑
๓.๒ ปริมาณความต้องการของตลาด (อุปสงค์)	๒๑
๓.๓ การเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตกับความต้องการของตลาด	๒๑
บทที่ ๔. การกำหนดหรือหาพื้นที่เป้าหมายการผลิต	๒๓

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ การแบ่งเขตการปกครอง	๑
ตารางที่ ๒ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๐
ตารางที่ ๓ พื้นที่ตามเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๑๒
ตารางที่ ๔ พื้นที่ปลูกข้าว อำเภอนครหลวง	๑๓
ตารางที่ ๕ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร	๑๔
ตารางที่ ๖ ต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอนครหลวง	๑๕
ตารางที่ ๗ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าว	๑๗

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงที่ตั้งอาณาเขตอำเภอนครหลวง	๒
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอนครหลวง	๒
ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงจุดดิน อำเภอนครหลวง	๔
ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม	๗
ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงแม่น้ำและเส้นทางน้ำ	๘
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงพื้นที่ลุ่มน้ำ	๘
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำ	๙
ภาพที่ ๘ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๑
ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๑๓
ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวในเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว	๑๔
ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงจุดรับซื้อผลผลิต (ข้าว)	๑๖

บทที่ ๑. ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

อำเภอนครหลวง เป็นหนึ่งใน ๑๖ อำเภอ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมมีชื่อว่า อำเภอนครกลาง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐ รัชกาลที่ ๕ ทรงโปรดให้สร้างที่ว่าการอำเภอ บริเวณ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ่อโพรง ทางตอนทิศเหนือของวัดเกาะแก้วเกษาราม ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ทรงโปรดฯ ให้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๑ ตำบลนครหลวง มาจนถึงปัจจุบัน และได้เปลี่ยนชื่อจาก นครกลาง มาเป็น นครหลวง เพื่อให้สอดคล้องกับตำบลที่ตั้ง

คำขวัญอำเภอ “มิต่อรัฐญิกลีอนาม สง่างามปราสาทนครหลวง โชติช่วงเกษตรอุตสาหกรรม เลิศล้ำภูมิปัญญาไทย”

อำเภอ นครหลวง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีเนื้อที่ประมาณ ๑๙๘.๙๑๘๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒๔,๓๒๔ ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอดอนพุด (จังหวัดสระบุรี) และอำเภอท่าเรือ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอท่าเรือและอำเภอภาชี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภออุทัยและอำเภอพระนครศรีอยุธยา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอบางปะหัน

การปกครอง

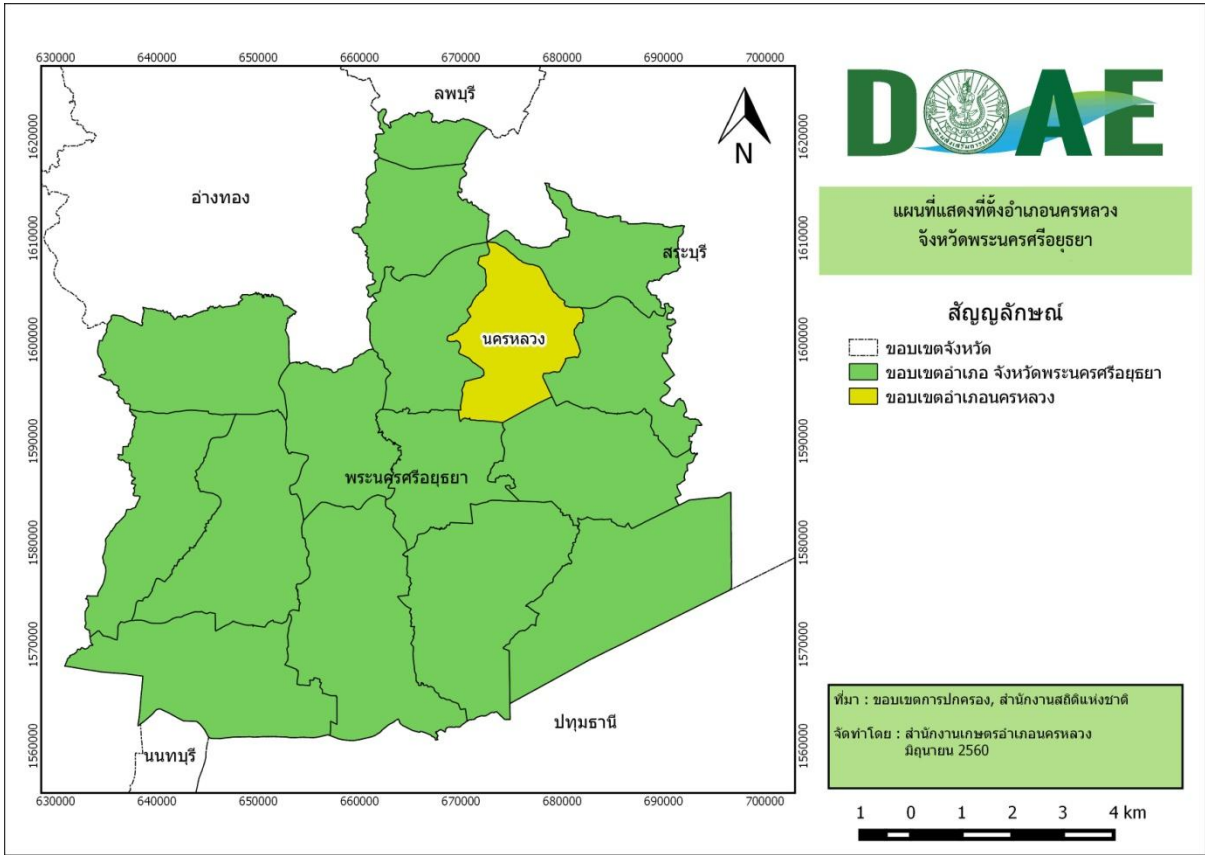
แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๒ ตำบล ๗๔ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๑ การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

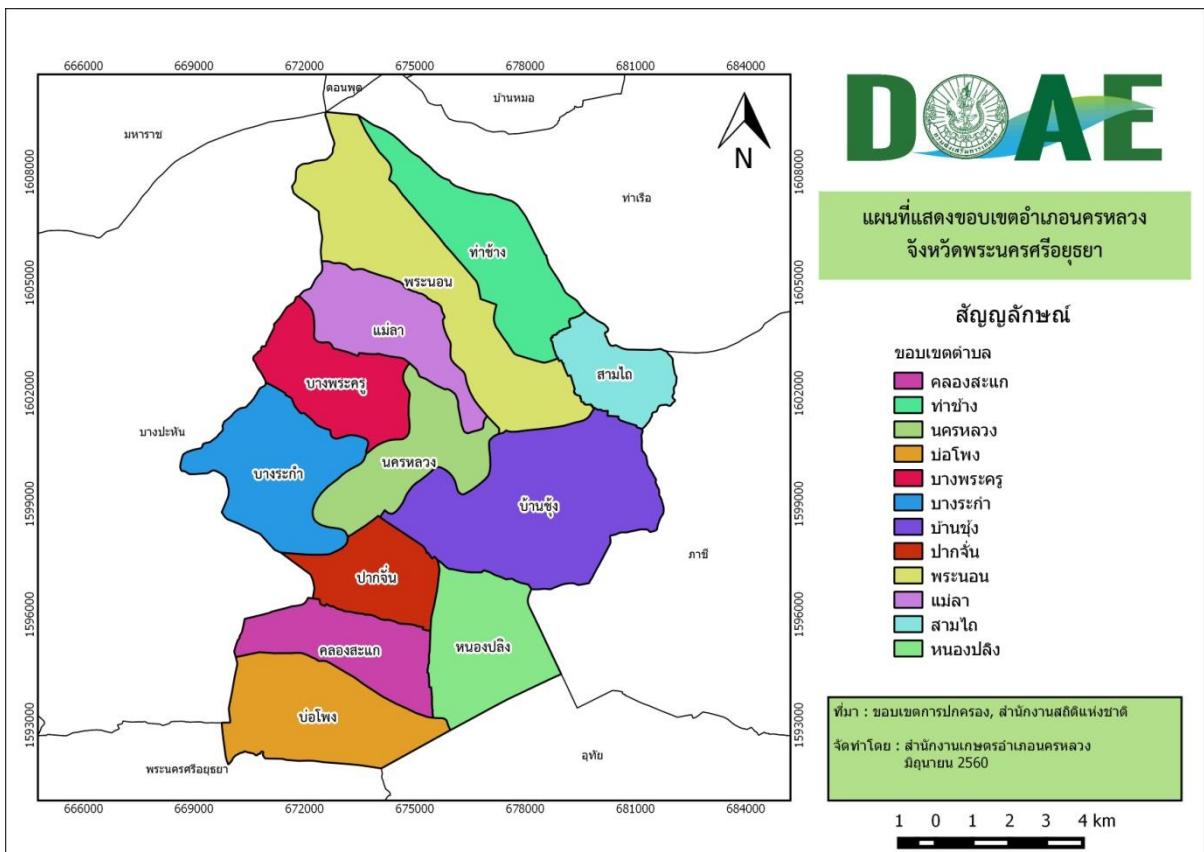
ตำบล	หมู่บ้าน (จำนวน)	เทศบาลตำบล	อบต.
๑. นครหลวง	๙	๑	
๒. ท่าช้าง	๘	๑	
๓. บ่อโพรง	๗		๑
๔. บ้านขี้ผึ้ง	๗		๑
๕. ปากจั่น	๖		๑
๖. บางระกำ	๖		
๗. บางพระครู	๔		
๘. แม่ลา	๖		๑
๙. หนองปลิง	๕		๑
๑๐. คลองสะแก	๕		๑
๑๑. สามไถ	๔		
๑๒. พระนอน	๗		
รวม	๗๔	๒	๖

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่อำเภอนครหลวง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ อำเภอนครหลวง ประกอบด้วยชุดดินหลายชุดดิน ชุดดินหลัก มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ดินชุดท่าเรือ ดินชุดบ้านหมี่ ดินชุดชัยนาท มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุยังน้อย ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๒. ดินชุดโคกกระเทียม ชุดดินราชบุรี มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวสีดำนี้อลึกมาก มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๓. ดินชุดท่าม่วง มีลักษณะเป็นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ มีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ขาดแคลนน้ำในระยะที่ฝนทิ้งช่วงนาน บางพื้นที่อาจมีน้ำท่วมขังหรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนัก

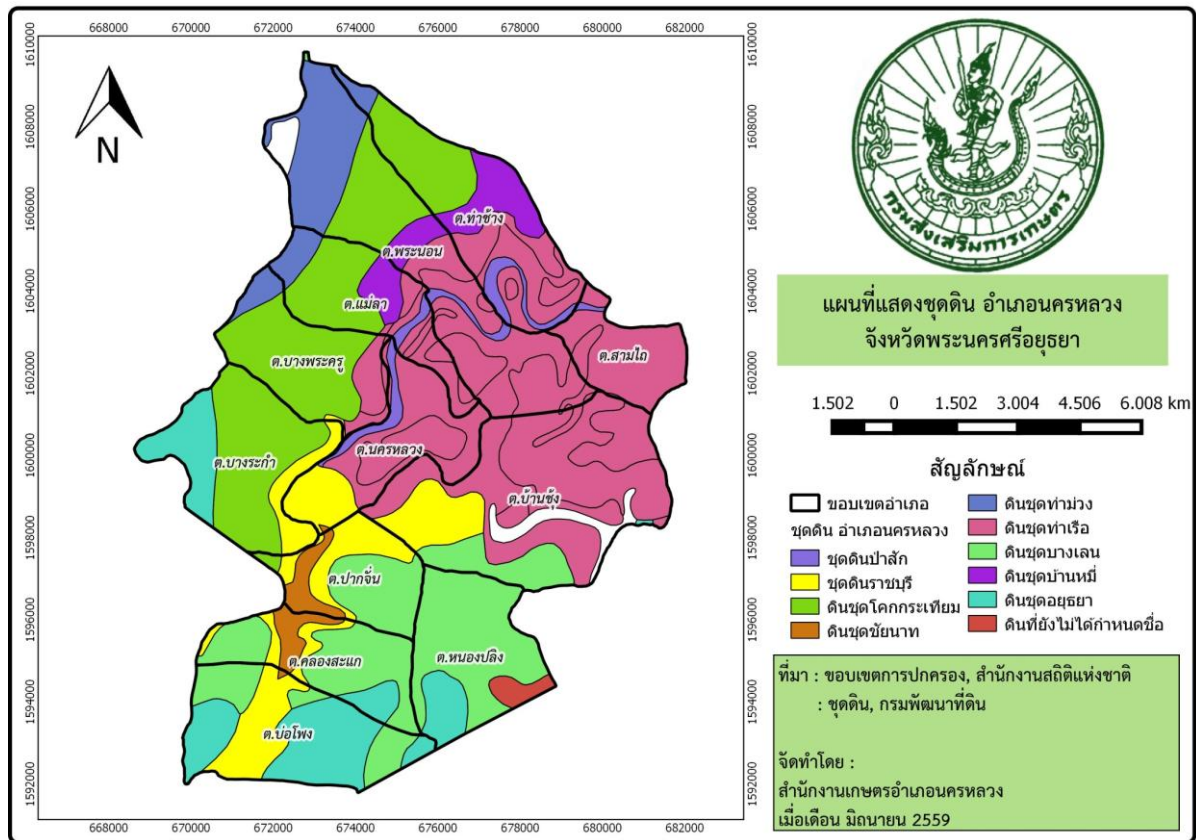
๔. ดินชุดบางเลน มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจพบชั้นดินเลนที่มีเกลือสะสมอยู่ในดินล่าง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๕. ดินชุดอยุธยา มีลักษณะเป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก อาจพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า 100 ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ดินเป็นกรดจัดมาก ทำให้เกิดการตรึงธาตุอาหารและปลดปล่อยสารที่เป็นพิษต่อพืช โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก คุณภาพน้ำเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนแหล่งน้ำจัด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๖. ดินชุดป่าสัก มีลักษณะเป็นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดิน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงชุดดิน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไป

อำเภอนครหลวง อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้บริเวณอำเภอนครหลวงประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับมรสุมอีกชนิดหนึ่งคือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ปกคลุมในช่วงฤดูฝนทำให้อากาศชุ่มชื้น และมีฝนตก

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของอำเภอนครหลวงออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเย็นและแห้ง จะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากอำเภอนครหลวง ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ในเขตภาคกลาง อิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว โดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็น ประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

- ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในเดือนเมษายน

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลาง และภาคเหนือเป็นลำดับ ในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปี และเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

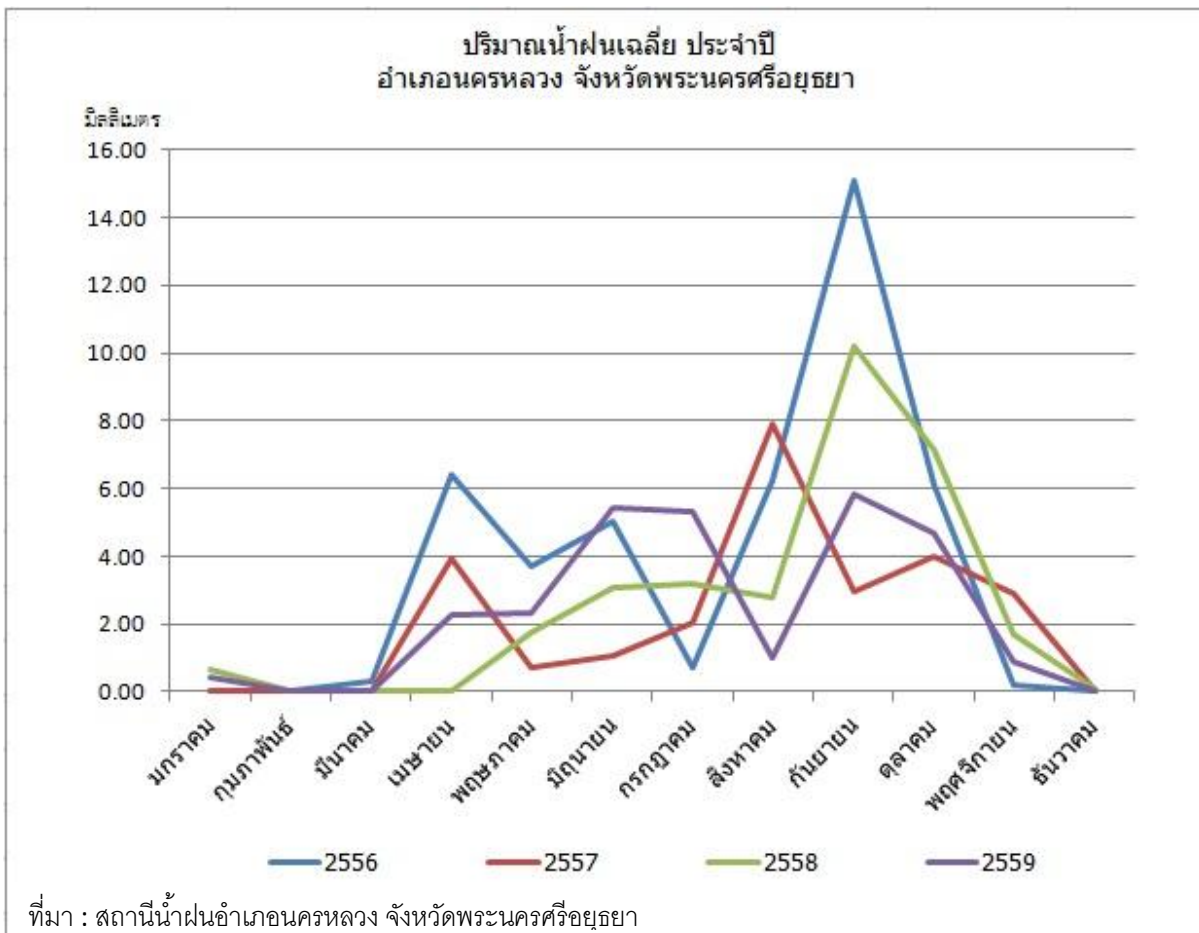
อุณหภูมิต่ำ

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ถูกขนาบด้วยพื้นที่สูง ๓ ด้าน คือ ทิวเขาทางด้านตะวันตกของประเทศ และเขตเทือกเขาและที่สูงทางภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นเขตที่ราบสูง จึงมีอุณหภูมิต่ำค่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดในรอบปี

ฝน

อำเภอนครหลวง มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำ และมีพื้นที่ไม่ค่อยกว้างขวางนัก ทำให้ปริมาณฝนต่างกันไม่มาก โดยฝนที่เกิดขึ้นเป็นฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝนเป็นส่วนใหญ่ และบางปีในช่วงฤดูฝนนี้อาจมีพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือใกล้เคียง ทำให้ฝนตกเพิ่มขึ้นอีก

กราฟที่ ๑ แสดงการเปรียบเทียบปริมาณน้ำฝน ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านเข้าสู่บริเวณอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่มีกำลังอ่อนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนัก และลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว บางครั้งอาจทำให้เกิดน้ำท่วมได้ โดยพายุดีเปรสชันดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุไซร่อนที่มีถิ่นกำเนิดจากทะเลจีนใต้เป็นส่วนใหญ่

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

จากศาลาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถเดินทางมายังที่ว่าการอำเภอนครหลวง โดยใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๒ เลี้ยวขวาบริเวณแยกบ่อโพงเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๐๖๓ ระยะทางประมาณ ๑๗ กิโลเมตร

การคมนาคมในอำเภอนครหลวง

๑. ทางหลวงหมายเลข ๓๐๖๓ สายแยกบ่อโพง-สี่แยกโคกมะลิ ผ่านตำบลบ่อโพง คลองสะแก ปากจั่น ระยะทางประมาณ ๗ กิโลเมตร

๒. ทางหลวงหมายเลข ๓๓ สายบางปะหัน-ภาชี เป็นเส้นทางจากเขตติดต่ออำเภอบางปะหัน ผ่านตำบลบางระกำ นครหลวง บ้านซึ้ง สามารถเดินทางไปยังอำเภอภาชีและจังหวัดสระบุรี ได้ ระยะทางในเขตอำเภอนครหลวง ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร

๓. ทางหลวงหมายเลข ๓๐๐๘ สายสี่แยกโคกมะลิ-ปากท่า ผ่านตำบลนครหลวง แม่ลา พระนอนสามไถ สามารถเดินทางไปยังตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ ได้ ระยะทางในเขตอำเภอนครหลวง ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

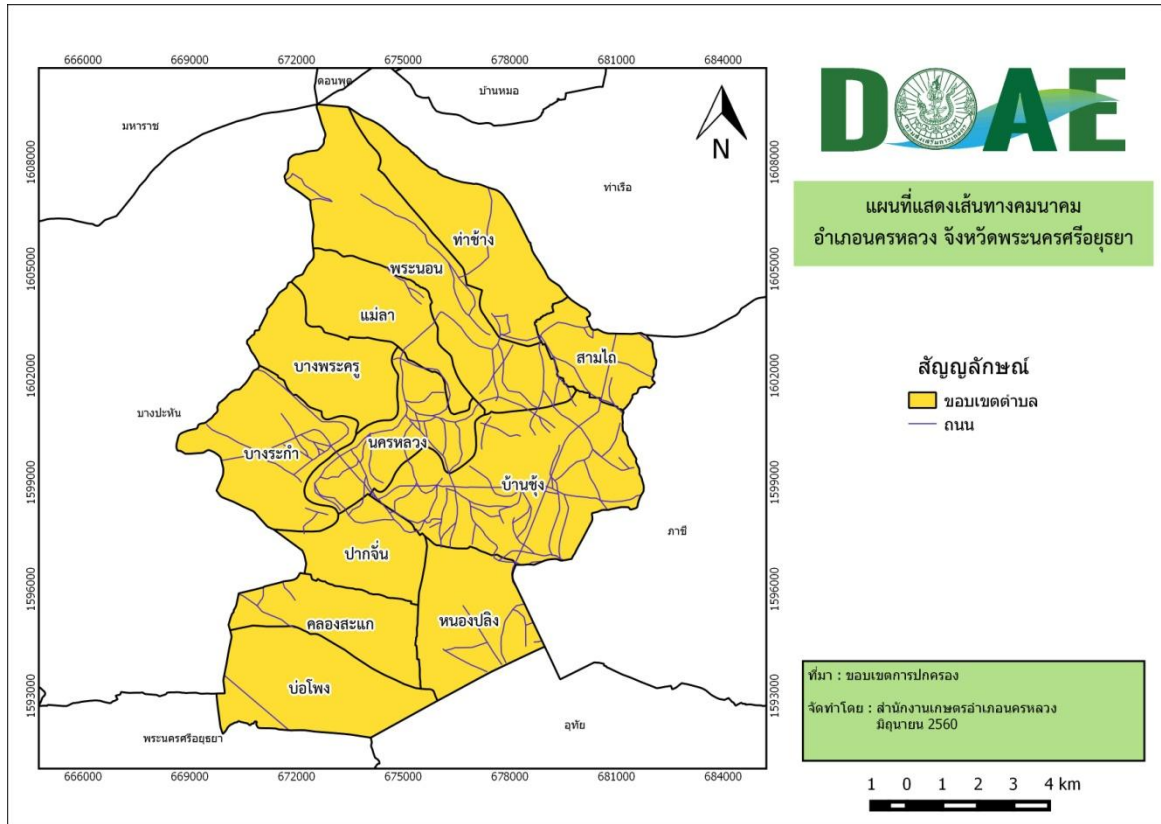
๔. ทางหลวงหมายเลข ๓๔๖๗ สายบ่อโพง-ท่าเรือ แยกจากทางหลวงหมายเลข ๓๒ ผ่านตำบลบ่อโพง คลองสะแก ปากจั่น บางระกำ บางพระครู แม่ลา พระนอน ท่าช้าง สามารถเดินทางไปยังอำเภอท่าเรือได้ ระยะทางในเขตอำเภอนครหลวง ประมาณ ๑๗ กิโลเมตร

๕. เส้นทางในเขตอำเภอนครหลวง ภายในเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ เป็นถนนคสล. และถนนลาดยางแอสฟัลท์ สามารถใช้การได้ดี

รถโดยสารประจำทาง

บริการรถโดยสารประจำทาง จากอำเภอท่าเรือ-ตลาดเจ้าพรหม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิ่งผ่านตำบลสามไถ ท่าช้าง พระนอน แม่ลา นครหลวง ที่ว่าการอำเภอนครหลวง ปากจั่น คลองสะแก บ่อโพง และรถตู้โดยสารประจำทาง เส้นทางสระบุรี-พระนครศรีอยุธยา สามารถเดินทางไปยังจังหวัดสระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้

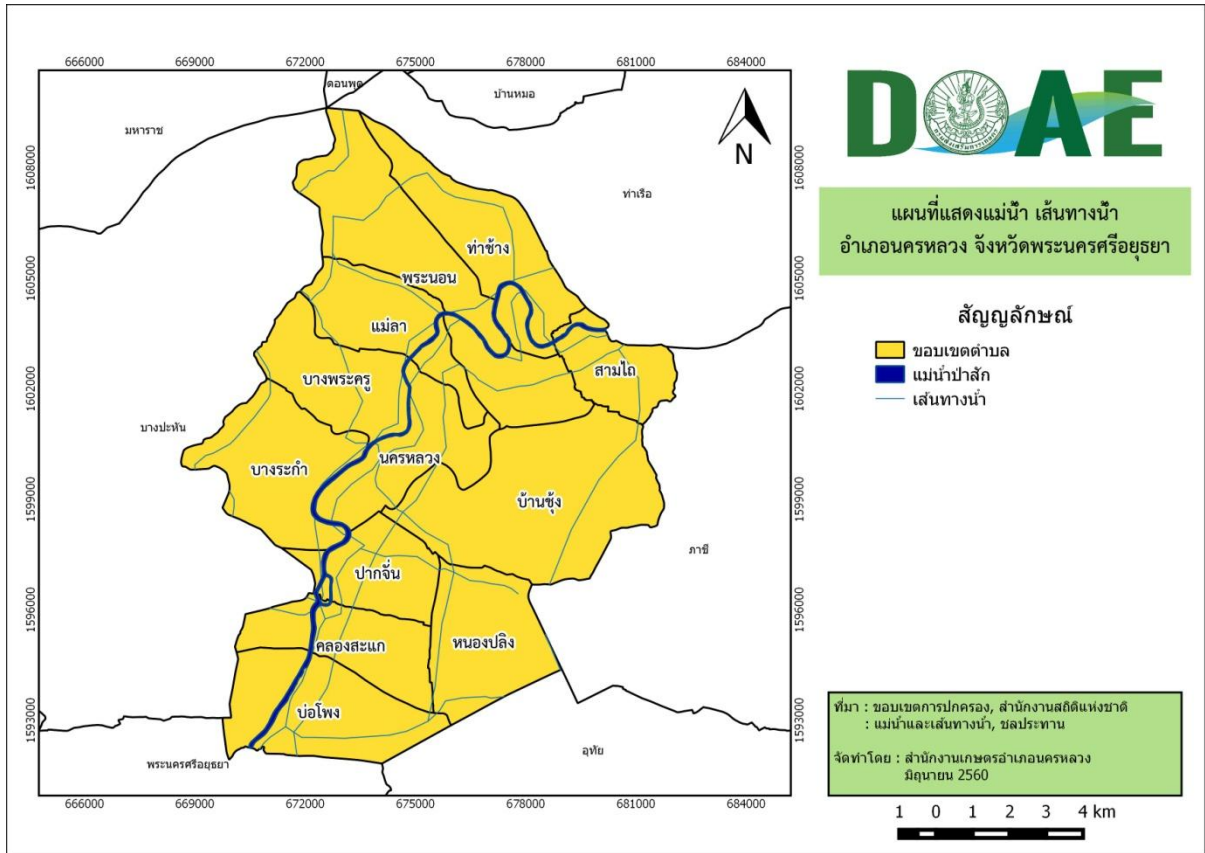
ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

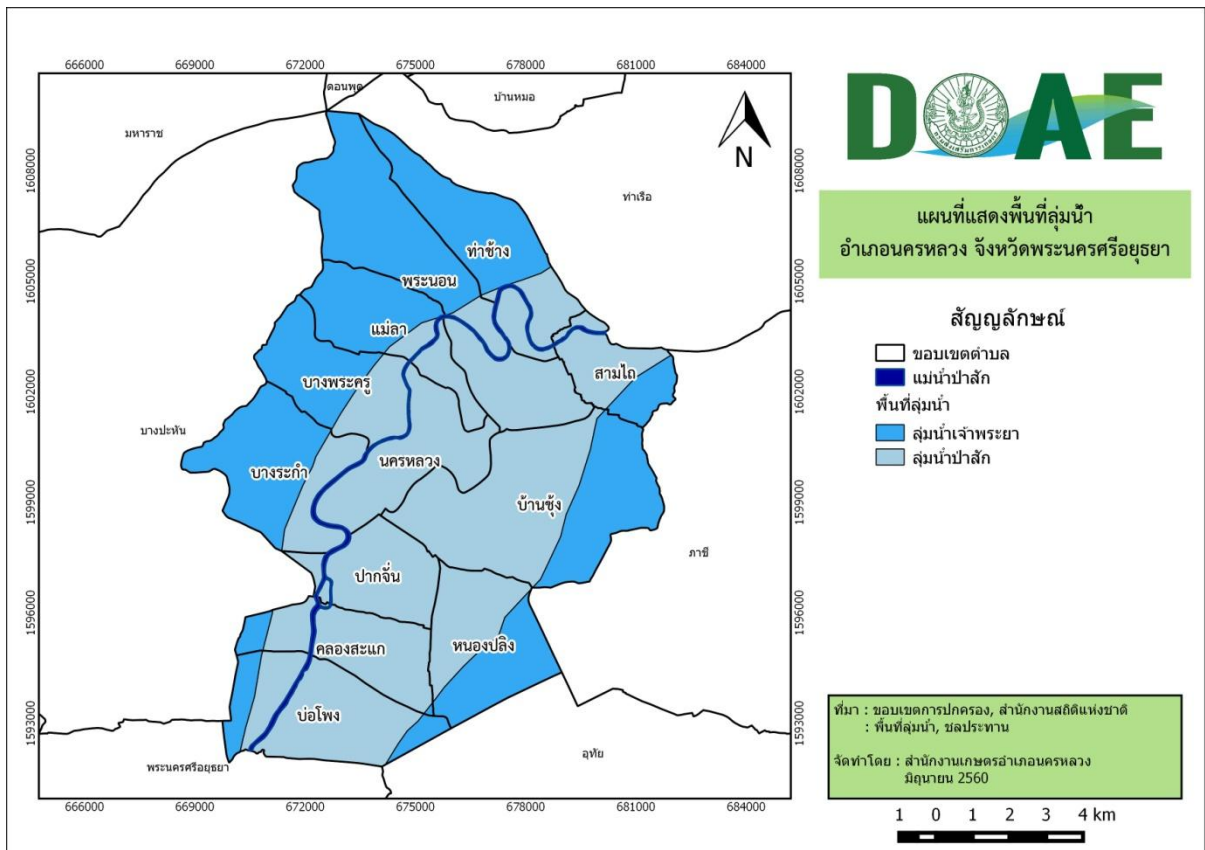
๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอนครหลวง มีแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน จำนวน ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำป่าสัก อยู่ในเขตลุ่มน้ำ จำนวน ๒ ลุ่มน้ำได้แก่ ลุ่มน้ำป่าสัก และลุ่มน้ำเจ้าพระยา อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำที่รับผิดชอบ ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครหลวง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราว และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามโนรมณ์ ซึ่งทั้งสามโครงการจะส่งน้ำผ่านไปยังคลองชลประทานและลำรางต่างๆ ในพื้นที่อำเภอนครหลวง

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงแม่น้ำและเส้นทางน้ำ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

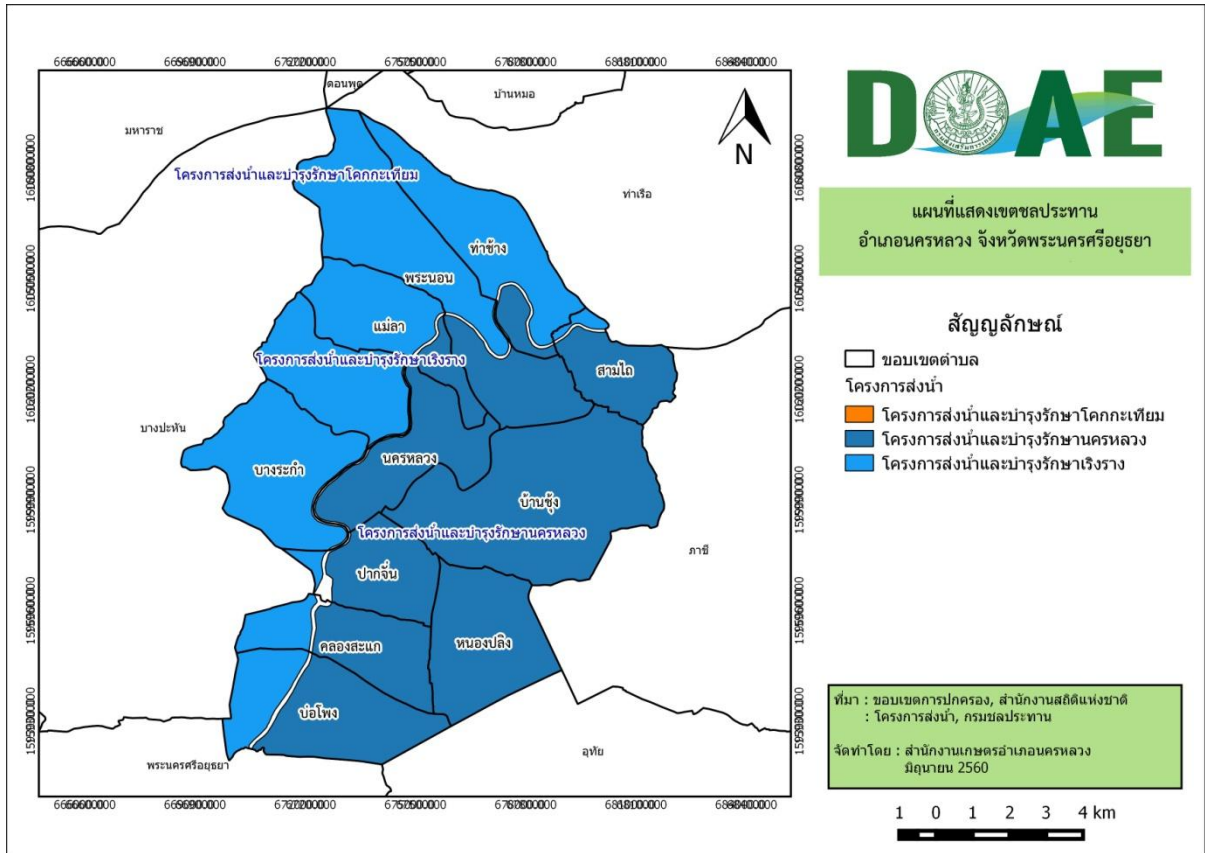

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงพื้นที่ลุ่มน้ำ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่โครงการส่งน้ำ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน เขต ๒ มีนิคมอุตสาหกรรม ๑ แห่ง ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบางพระครู

ประชากร

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประชากรทั้งหมด ๒๔,๔๑๘ คน

- จำนวนเด็กแรกเกิด - ๖ ปี จำนวน ๑,๑๐๙ คน
- จำนวนผู้สูงอายุ จำนวน ๓,๗๗๙ คน
- จำนวนผู้พิการ จำนวน ๒๔๑ คน

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีครัวเรือนผู้ถือครองการเกษตรทั้งสิ้น ๒,๓๒๒ ครัวเรือน (จำนวนประชากร โดยเฉลี่ย ๓ - ๕ คน/ครัวเรือน) มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๒๔,๓๒๔ ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ๕๘,๒๖๕ ไร่ โดยมีพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว

พื้นที่ปลูกข้าว	๕๖,๓๒๔	ไร่
พื้นที่ปลูกไม้ผล	๑๘๐	ไร่
พื้นที่ปลูกผัก	๗๒	ไร่
พื้นที่ปลูกไร่	๐	ไร่
พื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	๕๙	ไร่
พื้นที่เพาะเห็ด/อื่นๆ	๘๔	ไร่

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

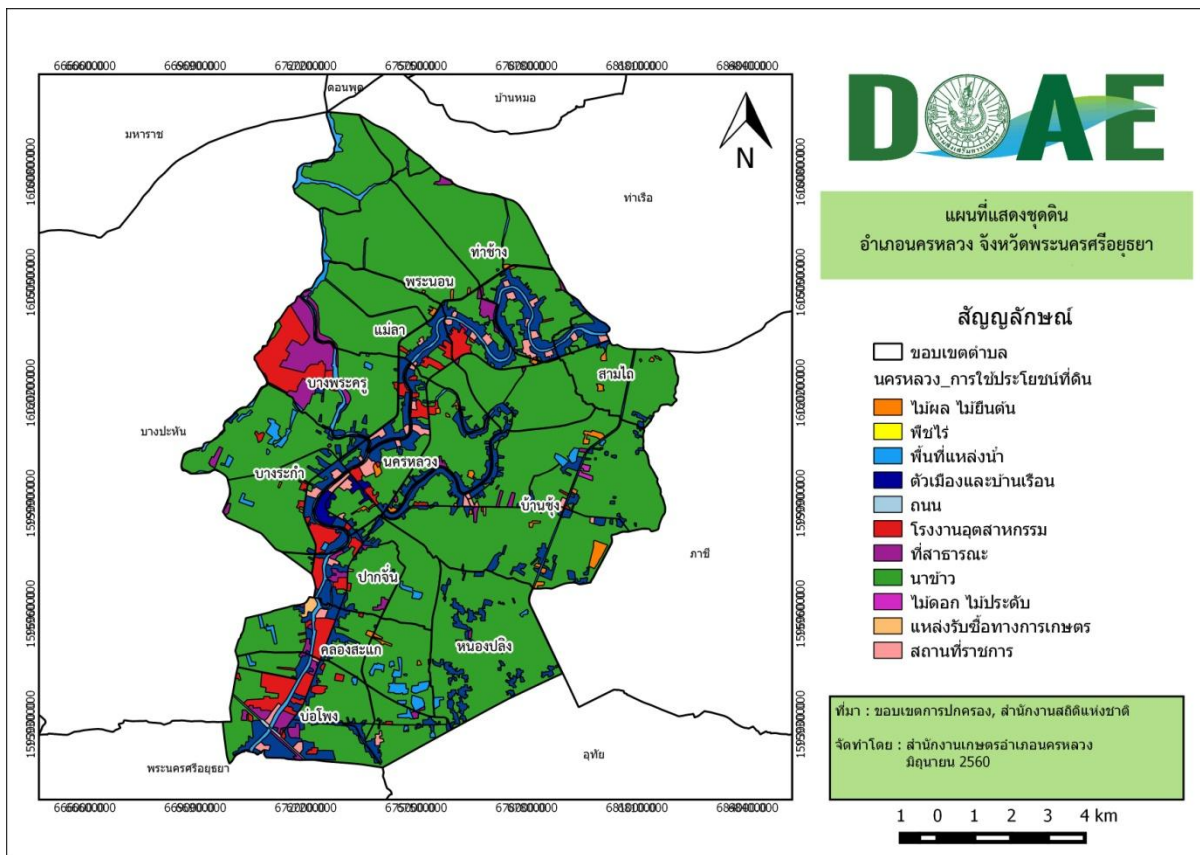
อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งประเภทการใช้ที่ดินได้ดังนี้

ตารางที่ ๒ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่	
	ไร่	ร้อยละ
๑. นาข้าว	๑๕๑,๖๖๐	๗๘.๗๐
๒. พืชไร่	๘	๐.๐๐๔
๓. ไม้ผลและไม้ยืนต้น	๕๘๖	๐.๓๐
๔. พืชผัก	๐	๐.๐๐
๕. ไม้ดอกไม้ประดับ	๕๒	๐.๐๓
๖. ประมง	๐	๐.๐๐
๗. ปศุสัตว์	๑,๔๓๕	๐.๗๔
๘. แหล่งน้ำ	๙,๒๘๖	๔.๘๒
๙. ตัวเมืองและบ้านเรือน	๙,๘๙๐	๕.๑๓
๑๐. ถนน	๑๑,๘๐๔	๖.๑๓
๑๑. สถานที่สาธารณะ	๒,๕๕๐	๑.๓๒
๑๒. ป่าไม้	๐	๐.๐๐
๑๓. ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	๘๕	๐.๐๔
๑๔. โรงงานอุตสาหกรรม	๔,๑๔๘	๒.๑๕
๑๕. สถานที่ราชการ	๑,๑๙๙	๐.๖๒

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ ๒ สถานการณ์การผลิตข้าว

๒.๑ ข้อมูลด้านพื้นที่

๒.๑.๑ เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

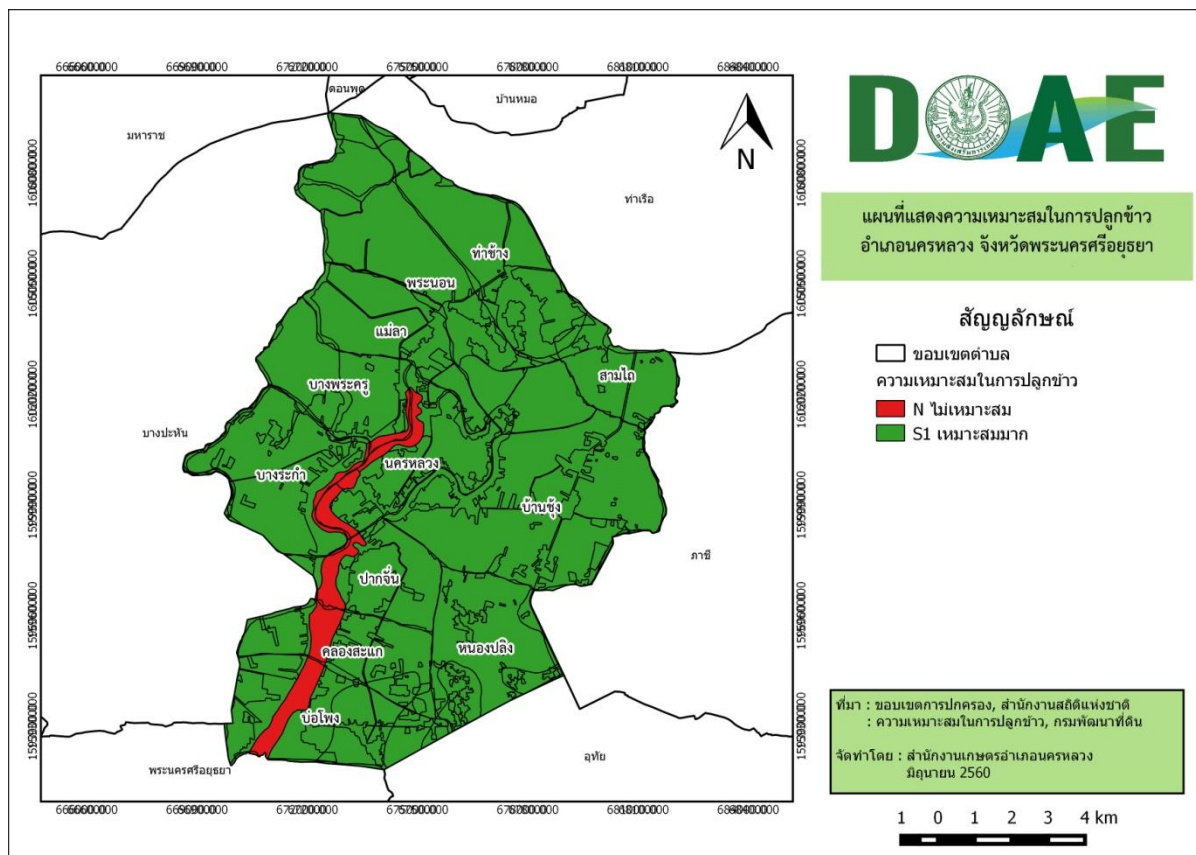
อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ที่เหมาะสมมากสำหรับการปลูกข้าว (S๑) จำนวน ๘๒,๗๘๗ ไร่ และมีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (N) จำนวน ๓,๖๔๘ ไร่

ตารางที่ ๓ พื้นที่ตามเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว อำเภอ นครหลวง

ตำบล	พื้นที่เหมาะสมมาก ในการปลูกข้าว (ไร่) S๑	พื้นที่ไม่เหมาะสม ในการปลูกข้าว (ไร่) N	รวม (ไร่)
๑. นครหลวง	๔,๗๓๗	๙๙๗	๕,๗๓๔
๒. ท่าช้าง	๗,๙๒๙	-	๗,๙๒๙
๓. บ่อโพรง	๖,๙๐๓	๙๒๗	๗,๘๓๐
๔. บ้านซุง	๑๓,๘๗๕	-	๑๓,๘๗๕
๕. ปากจั่น	๓,๙๗๔	๖๓๐	๔,๖๐๔
๖. บางระกำ	๗,๔๐๑	๒๖๖	๗,๖๖๗
๗. บางพระครู	๕,๖๖๑	๒๐๖	๕,๘๖๗
๘. แม่ลา	๕,๓๖๑	-	๕,๓๖๑
๙. หนองปลิง	๖,๔๗๖	-	๖,๔๗๖
๑๐. คลองสะแก	๔,๗๒๘	๖๒๒	๕,๓๕๐
๑๑. สามไถ	๓,๔๑๘	-	๓,๔๑๘
๑๒. พระนอน	๑๒,๓๒๔	-	๑๒,๓๒๔
รวม	๘๒,๗๘๗	๓,๖๔๘	๘๖,๔๓๕

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว อำเภอนครหลวง

๒.๑.๒ พื้นที่ปลูกในปัจจุบัน

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๕๓,๗๖๔ ไร่ เกษตรกร ๒,๑๑๓ ครัวเรือน ครอบคลุม ๑๒ ตำบล โดยเป็นพื้นที่นาปี ๕๓,๗๖๔ ไร่ พื้นที่นาปรัง ๕๓,๗๖๔ ไร่

ตารางที่ ๔ พื้นที่ปลูกข้าว อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

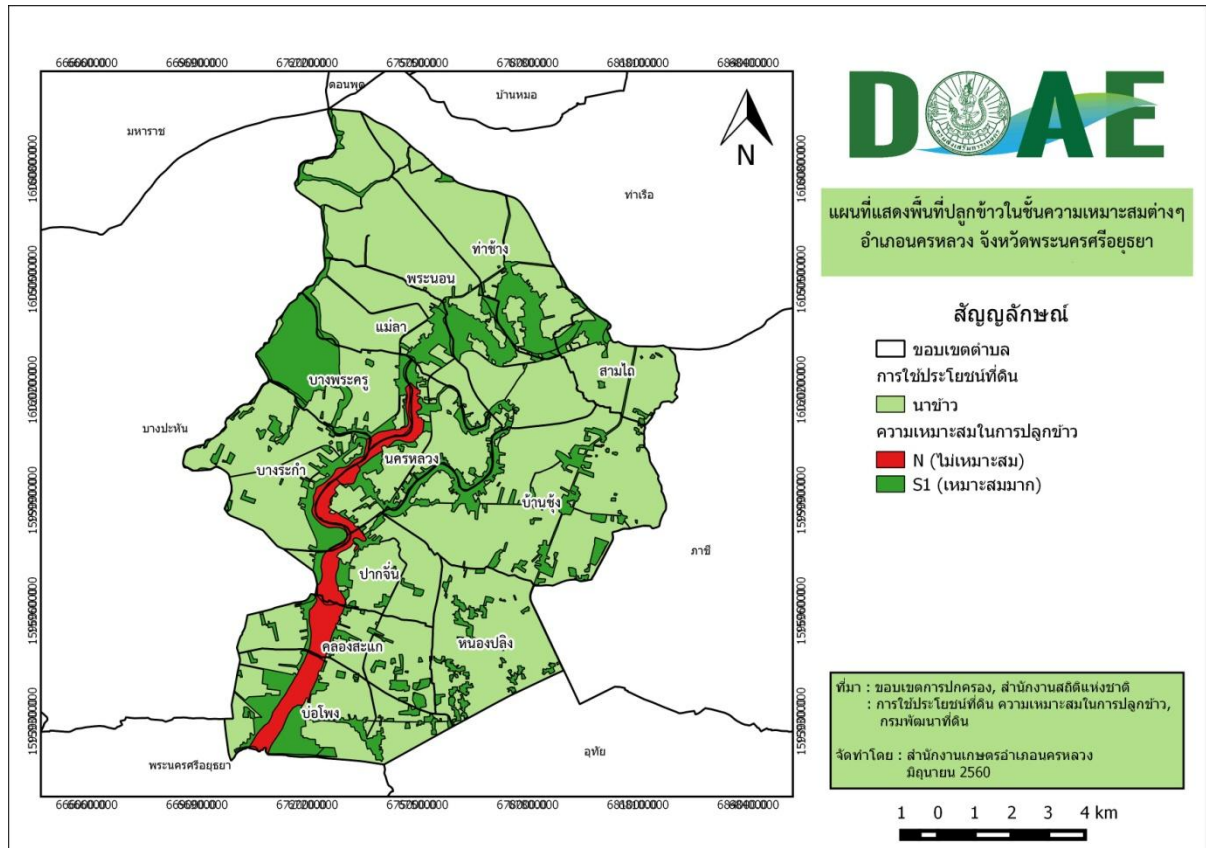
ตำบล	พื้นที่นาข้าวทั้งหมด (ไร่)	นาปี (ไร่)	นาปรัง (ไร่)
๑. นครหลวง	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐
๒. ท่าช้าง	๕,๒๙๘	๕,๒๙๘	๕,๒๙๘
๓. บ่อโพง	๓,๘๔๒	๓,๘๔๒	๓,๘๔๒
๔. บ้านซุง	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐
๕. ปากจั่น	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐
๖. บางระกำ	๓,๕๘๓	๓,๕๘๓	๓,๕๘๓
๗. บางพระครู	๓,๑๒๓	๓,๑๒๓	๓,๑๒๓
๘. แม่ลา	๕,๖๔๗	๕,๖๔๗	๕,๖๔๗
๙. หนองปลิง	๔,๖๐๐	๔,๖๐๐	๔,๖๐๐
๑๐. คลองสะแก	๑,๘๗๑	๑,๘๗๑	๑,๘๗๑

๑๑. สามเถ	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐	๓,๕๐๐
๑๒. พระนอน	๑๐,๓๐๐	๑๐,๓๐๐	๑๐,๓๐๐
รวม	๕๓,๗๖๔	๕๓,๗๖๔	๕๓,๗๖๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง

๒.๑.๓ การซ้อนทับพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวกับพื้นที่ปลูกจริง

ภาพที่ ๑๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวในเขตความเหมาะสมในการปลูกข้าว อำเภอนครหลวง

๒.๒ ข้อมูลด้านสินค้า

๒.๒.๑ สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิต

ตารางที่ ๕ การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร อำเภอนครหลวง

เครื่องจักรกลการเกษตร	ของตนเอง		จ้าง/เช่า		ใช้เครื่องมืออื่นหรือแรงงานทดแทน	
	คริวเรือน	ร้อยละ	คริวเรือน	ร้อยละ	คริวเรือน	ร้อยละ
แทรกเตอร์	๑๓๔	๙.๒๙	๑,๒๖๔	๘๗.๖๖	๔๔	๓.๐๕
เครื่องปลูกที่ใช้เครื่องยนต์	๒๔	๑.๖๖	๒๑๖	๑๔.๙๘	๑,๒๐๒	๘๓.๓๖
เครื่องเก็บเกี่ยวที่ใช้เครื่องยนต์	๑๖	๑.๑๑	๑,๓๘๙	๙๖.๓๒	๓๗	๒.๕๗

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร, สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง

๒.๒.๒ ต้นทุนการผลิตข้าว

ตารางที่ ๖ ต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอนครหลวง

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท/ไร่)
๑	ค่าเตรียมดิน	๖๐๐
๒	ค่าเมล็ดพันธุ์ (นาหว่าน ๓๐ กก.ๆ ละ ๒๕ บาท)	๗๕๐
๓	ค่าจ้างหว่านข้าว	๖๐
๔	ค่าสารกำจัดวัชพืช (คุมและฆ่าหญ้า)	๓๐๐
๕	ค่าจ้างฉีดยากำจัดวัชพืช จำนวน ๒ ครั้ง	๑๒๐
๖	ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ สูตร ๑๖-๒๐-๐ + ๔๖-๐-๐ จำนวน ๒๕ กก.ๆ ละ ๑๘ บาท	๔๕๐
๗	ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๑๖-๒๐-๐ + ๔๖-๐-๐ จำนวน ๒๕ กก.ๆ ละ ๑๘ บาท	๔๕๐
๘	ค่าจ้างใส่ปุ๋ย ๒ ครั้งๆ ละ ๖๐ บาท	๑๒๐
๙	ค่าสารกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช (จำนวน ๓ ครั้ง)	๔๐๐
๑๐	ค่าจ้างฉีดยาสารกำจัดศัตรูพืช ๓ ครั้งๆ ละ ๖๐ บาท	๑๘๐
๑๑	ค่าฮอร์โมนและสารบำรุง	๒๖๐
๑๒	ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนและสารบำรุง (จำนวน ๑ ครั้ง)	๖๐
๑๓	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสูบน้ำ ๘ ครั้งๆ ละ ๔๐ บาท	๓๒๐
๑๔	ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐
๑๕	ค่าขนส่งข้าวไปขายโรงสี	๑๐๐
๑๖	ค่าเช่านา	๑,๐๐๐
๑๗	รวมต้นทุนนาหว่านน้ำตม	๕,๖๗๐
๑๘	ผลผลิตราคา กก. ละ ๗.๒๐ บาท	๘๒๐ กก.
๑๙	กำไร	๒๓๔

ที่มา : การจัดเวทีชุมชนเกษตรกร, สำนักงานเกษตรอำเภอ นครหลวง

๒.๒.๓ ปริมาณการผลิตข้าว

อำเภอ	ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้	
	นาปี (ตัน)	นาปรัง (ตัน)
นครหลวง	๒๘,๘๖๖	๑๕,๗๗๘

ที่มา : ข้อมูลข้าวเอกภาพ, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

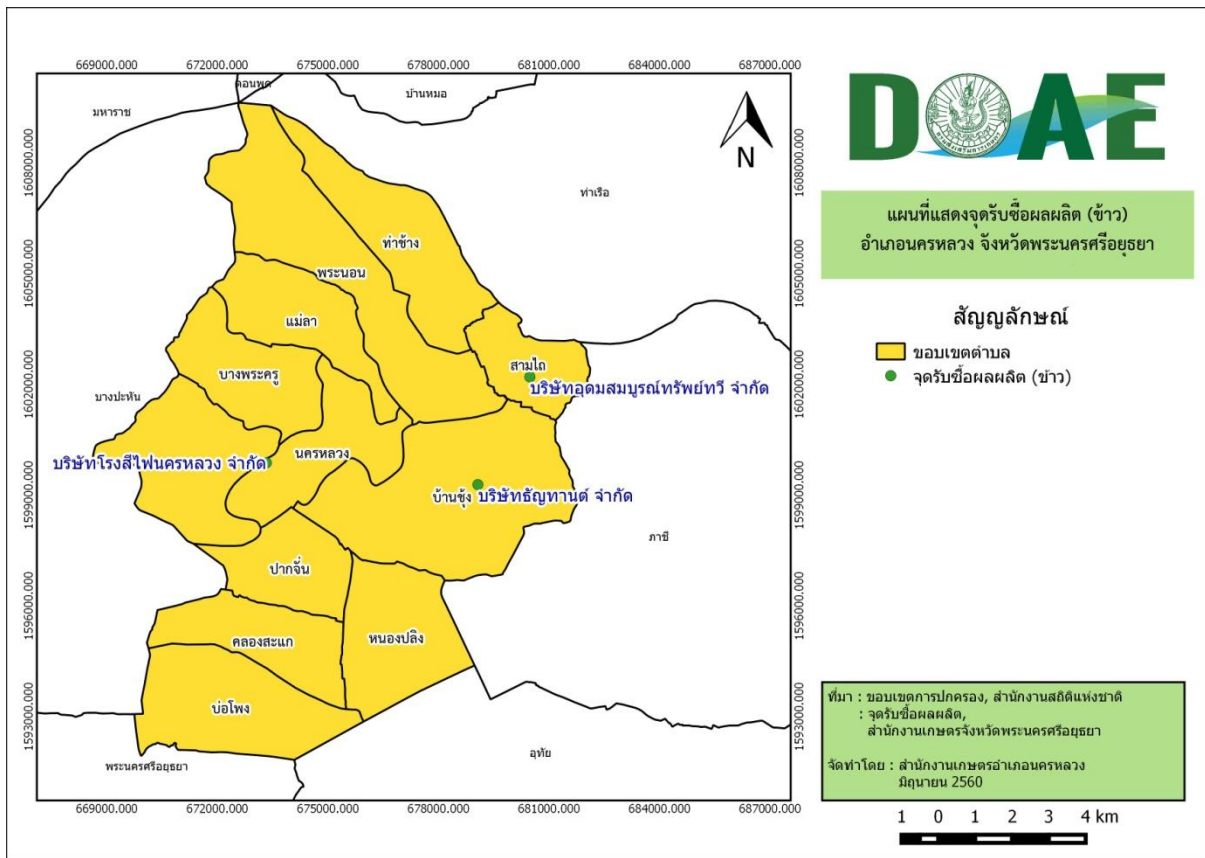
๒.๒.๔ แหล่งรับซื้อผลผลิต

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจุดรับซื้อผลผลิตข้าว ดังนี้

อำเภอ	ประเภทจุดรับซื้อ		กำลังการผลิต ตัน/วัน
	โรงสี (จำนวน)	ท่าข้าว (จำนวน)	
นครหลวง	๑	๒	๕๐๐

หมายเหตุ กำลังการผลิตเฉพาะจุดรับซื้อประเภทโรงสี

ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงจุดรับซื้อผลผลิต (ข้าว)

๒.๓ ข้อมูลด้านเกษตรกร/องค์กร

๒.๓.๑ ครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๗ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกข้าว

ตำบล	จำนวนครัวเรือน
๑. นครหลวง	๑๐๘
๒. ท่าช้าง	๒๕๒
๓. บ่อโพง	๑๐๖
๔. บ้านซุง	๒๕๒
๕. ปากจั่น	๑๓๓
๖. บางระกำ	๑๓๘
๗. บางพระครู	๑๕๓
๘. แม่ลา	๒๔๔
๙. หนองปลิง	๑๘๐
๑๐. คลองสะแก	๗๙
๑๑. สามไถ	๑๔๒
๑๒. พระนอน	๔๐๖
รวม	๒,๑๙๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง

๒.๓.๒ Smart Farmer ต้นแบบ

- ๑) อาสาสมัครเกษตร อำเภอนครหลวง มีอาสาสมัครเกษตร (อกม.) จำนวน ๗๔ คน
- ๒) เกษตรกรต้นแบบด้านข้าว ได้แก่ นายสมนึก บรรจงศิริ
- ๓) Smart Farmer อำเภอนครหลวง มีการคัดเลือก Smart Farmer ต้นแบบ จำนวน ๕ ราย

๒.๓.๕ องค์กร/สถาบันเกษตรกร

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๒ กลุ่ม

ลำดับ ที่	ชื่อ	ที่ตั้ง
๑	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารตำบล หนองปลิง	๗๖/๑ หมู่ ๔ ต.หนองปลิง อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๓๕๗๓๐๘๕๔
๒	วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ตำบลบ่อโพง	๙๔/๙ หมู่ ๗ ต.บ่อโพง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ -

๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมีดอรัญญิกวินัย รวายเจริญ	๑๖๒/๓ หมู่ ๗ ต.ท่าช้าง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๘๗๑๑๕๘๓๓๑
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์โลหะ โพธิ์ทองอรัญญิก	๔๔/๑ หมู่ ๖ ต.ท่าช้าง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๑๙๙๔๓๓๙๖
๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านซึ้ง หมู่ ๒	๑๔๐/๒ หมู่ ๒ ต.บ้านซึ้ง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ -
๖	วิสาหกิจชุมชนผลิตมีดอรัญญิก บ้านสาไร	๙/๒ หมู่ ๕ ต.ท่าช้าง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๘๙๕๔๐๕๘๐๙
๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานและกระถาง ยางรถยนต์	๗๒/๑ หมู่ ๔ ต.หนองปลิง อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ -
๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจ พอเพียงตำบลพระนอน	๑๐๐/๑ หมู่ ๕ ต.พระนอน อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๘๙๐๘๒๗๒๓๑
๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาสตรีตำบลพระนอน	๖๒/๑ หมู่ ๕ ต.พระนอน อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๓๕๒๘๕๔๒๑
๑๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มงานฝีมือและแปรรูป อาหาร หมู่ ๖ ตำบลบ้านซึ้ง	๘๒ หมู่ ๖ ต.บ้านซึ้ง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๘๗๑๕๖๕๑๖๖
๑๑	วิสาหกิจชุมชนเรือนนครหลวง	๒๘/๒ หมู่ ๒ ต.นครหลวง อ.นครหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๓๕๒๘๕๐๘๐
๑๒	วิสาหกิจชุมชนบ้านไร่แฮนด์เมด	หมู่ ๖ ต.พระนอน อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ ๐๘๗๑๑๖๐๕๗๖

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๓ กลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	ชื่อประธาน	จำนวนสมาชิก(คน)			เข้าโครงการ สายใยรักฯ
			หญิง	ชาย	รวม	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านดาบการเกษตร	บ้านเลขที่ ๑๑๐ หมู่ที่ ๗ ต.บ่อโพรง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา	นาง วันดี ใบบัวเผื่อน	๑๕	๐	๑๕	/
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประจำตำบลพระนอน	หมู่ที่ ๕ ต.พระนอน อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา	นาง สัจवाल สุขอารมณ์	๑๖	๐	๑๖	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประจำตำบลแม่ลา	บ้านเลขที่ ๔๕/๑ หมู่ที่ ๖ ต.แม่ลา อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา	นาง สายทอง สำรวญ	๑๖	๐	๑๖	

ยุวเกษตรกร จำนวน ๒ กลุ่ม

๑) ยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดบ้านดาบ ต.บ่อโพรง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา สมาชิก ๑๗ ราย

๒) ยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดตะโหนด อ.นครหลวง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา สมาชิก ๒๐ ราย

๔.๓ ศูนย์เรียนรู้ต่างๆ

๑) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จำนวน ๒ ศูนย์

- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์หลัก)
สถานที่ตั้ง หมู่ ๙ ต.นครหลวง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ (ศูนย์เครือข่าย)
สถานที่ตั้ง หมู่ ๓ ต.ปากจั่น อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา

๒) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล จำนวน ๑๒ ศูนย์

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลคลองสะแก
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลท่าช้าง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลนครหลวง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลบ่อโพรง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลบางพระครู
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลบางระกำ

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลบ้านซึ้ง
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลปากจั่น
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลพระนอน
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลแม่ลา
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลสามโก้
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลหนองปลิง

๓) ศูนย์ข้าวชุมชน จำนวน ๒ ศูนย์

- ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลนครหลวง สมาชิก ๒๑ ราย
- ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลปากจั่น สมาชิก ๒๐ ราย

๔) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน ๕ ศูนย์

- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลนครหลวง	สมาชิก ๒๐ ราย
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลบางพระครู	สมาชิก ๒๐ ราย
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลบางระกำ	สมาชิก ๒๐ ราย
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลบ้านซึ้ง	สมาชิก ๒๐ ราย
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลแม่ลา	สมาชิก ๒๐ ราย

๕) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๒ ศูนย์

- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านซึ้ง
- ศูนย์เรียนรู้การเพาะเห็ดเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลพระนอน

บทที่ ๓ การวิเคราะห์ความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน

การนำผลผลิตที่ได้ไปใช้ประโยชน์

- ใช้บริโภคในครัวเรือน.....ต้น
  - ใช้ทำพันธุ์.....๑,๗๕๓.....ต้น
  - ส่งเข้าโรงงาน.....๔๒,๘๙๑.....ต้น
- รวมปริมาณความต้องการผลผลิต (Demand).....๔๔,๖๔๔.....ต้น

อำเภอนครหลวง มีโรงสีจำนวน ๑ โรง มีกำลังการผลิต ๕๐๐ ต้น/วัน สามารถรองรับการผลิตได้ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ ต้นต่อปี เพียงพอต่อปริมาณผลผลิตข้าวในเขตอำเภอนครหลวง ซึ่งมีปริมาณการผลิตจำนวน ๔๔,๖๔๔ ต้นต่อปี นอกจากนี้อำเภอนครหลวง ยังมีทำข้าวจำนวน ๒ ทำข้าว ทำการรับซื้อข้าวจากเกษตรกรเพื่อส่งให้โรงสีต่างๆ

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าปริมาณการผลิตของโรงสี (Supply) มีมากกว่าปริมาณความต้องการผลผลิต (Demand) ดังนั้นปริมาณการผลิตของโรงสีในเขตอำเภอนครหลวง สามารถรองรับการผลิตข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างเพียงพอ

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว ชั้นความเหมาะสมสูง (S๑) มีปริมาณข้าวเปลือกที่เกษตรกรสามารถผลิตได้จำนวน ๔๔,๖๔๔ ต้น/ปี และมีกำลังการผลิตที่สามารถรองรับผลผลิตได้จำนวน ๑๘๒,๕๐๐ ต้น/ปี ผลผลิตที่ผลิตได้จึงเพียงพอกับปริมาณความต้องการจากการวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทาน สามารถนำมาวางแผนจัดการพื้นที่การผลิตข้าวได้ ดังนี้

๑. ลดต้นทุนการผลิตข้าว

เนื่องจากต้นทุนการผลิตของเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง (จากการจัดเวทียุทธศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต) ในบางจุดของกระบวนการผลิตสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ดังนี้

๑) ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีการใช้เมล็ดพันธุ์ในอัตราที่สูง (๓๐ กก./ไร่) แนวทางการส่งเสริม คือ ลดอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ลงเหลือไม่เกิน ๑๕ กก./ไร่ และส่งเสริมให้เกษตรกรคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง สามารถลดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ลงได้ประมาณ ๒๕๐ บาท/ไร่

๒) ลดการใช้สารเคมี เนื่องจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่สูง ทำให้ข้าวมีความหนาแน่นต่อพื้นที่สูง ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา โรคและแมลงศัตรูพืช มีแนวโน้มการระบาดสูงในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวอย่างหนาแน่น แนวทางการส่งเสริม คือ ลดการใช้เมล็ดพันธุ์ ส่งผลให้ลดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ความต้องการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชน้อยลง รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสารอินทรีย์ชีวภาพใช้ในนาข้าวในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว ตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร

๓) ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เนื่องจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่สูง ทำให้ข้าวมีความหนาแน่นต่อพื้นที่สูง ส่งผลให้เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่สูง และเกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น แนวทางการส่งเสริม คือ การตรวจวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการดินและปุ๋ยอย่างถูกวิธี สามารถช่วยลดค่าปุ๋ยเคมีให้แก่เกษตรกรได้

๒. ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ

เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลในปีที่ผ่านมา ทำให้เกษตรกรเร่งรอบในการผลิตข้าว เพื่อให้ได้การผลิตในปริมาณมาก โดยไม่ได้สนใจในด้านของคุณภาพของข้าว แนวทางส่งเสริม คือ ทำความเข้าใจแก่เกษตรกรในการคัดเลือกพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของตลาด ช่วยให้เกษตรกรผลิตข้าวพันธุ์ดีตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตเพิ่มมากขึ้น

บทที่ ๔ การกำหนดหรือหาพื้นที่เป้าหมายการผลิต

๔.๑ พื้นที่ที่อยู่ในเขต Zoning หรือเขตเหมาะสม (S๑)

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว จำนวน ๘๒,๗๘๗ ไร่

- เป็นพื้นที่ปลูกข้าวจริง จำนวน.....๕๖,๓๒๔.....ไร่
- เป็นพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่น จำนวน.....๑,๙๔๑.....ไร่
- ไม่ได้ใช้สำหรับการเพาะปลูกใดๆ จำนวน.....๒๔,๕๒๒.....ไร่

๔.๒ พื้นที่ที่อยู่นอกเขต Zoning หรือเขตไม่เหมาะสม (N)

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว จำนวน ๓,๖๔๘ ไร่

- เป็นพื้นที่ปลูกข้าวจริง จำนวน.....-.....ไร่
- เป็นพื้นที่ปลูกพืชชนิดอื่น จำนวน.....-.....ไร่
- ไม่ได้ใช้สำหรับการเพาะปลูกใดๆ จำนวน.....๓,๖๔๘.....ไร่

๔.๓ แนวทางการพัฒนาและจัดการพื้นที่ในเขตและนอกเขต Zoning

เนื่องจากพื้นที่การปลูกข้าวของอำเภอนครหลวง เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม (S๑) ในการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันสภาพแวดล้อมมีการแปรปรวน จากภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ที่ขยับตัวสูงขึ้นทั้งปุ๋ยเคมี สารเคมีการเกษตรและเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ที่หนักไปกว่านั้น คือ การใช้ปัจจัยการผลิตไม่ถูกต้อง ไม่ถูกชนิด ใช้ผิดเวลาและใช้ในอัตราไม่เหมาะสม ยังทำให้สิ้นเปลืองและได้ผลไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และหากใช้ปัจจัยการผลิตอย่างฟุ่มเฟือยยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดได้ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย จึงเห็นสมควรให้มีแนวทางในการพัฒนาโดยมีการรณรงค์ให้มีการปรับเปลี่ยนความคิดให้เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิตข้าว จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถาวร

๔.๔ แนวคิดโครงการ

ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการทำนาแบบลดต้นทุนการผลิต

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง สาเหตุมาจากราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ที่ขยับตัวสูงขึ้นทั้งปุ๋ยเคมี สารเคมีการเกษตรและเมล็ดพันธุ์ข้าว ประกอบกับเกษตรกรมีพฤติกรรมการทำงานที่ผิดวิธีโดยการใช้ปัจจัยการผลิตไม่ถูกต้อง ไม่ถูกชนิด ใช้ผิดเวลาและใช้ในอัตราไม่เหมาะสม จึงทำให้เกษตรกรขาดทุนหรือได้กำไรไม่เท่าที่ควร แนวทางการแก้ไขปัญหาแนวทางหนึ่งคือการลดต้นทุนการผลิต โดยการลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ร่วมกับการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เข้ามาใช้ในการทำการเกษตร

เงื่อนไขการดำเนินงาน

คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ

การดำเนินงาน

๑. รวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมอบรม ๒๕ ราย
๒. ฝึกอบรมให้ความรู้ จำนวน ๑ ครั้ง

เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยลดการใช้ปัจจัยการผลิตลง อาทิ เมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร
๒. การทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนในการทำนา

ผลตอบแทนที่เกิดกับเกษตรกร

๑. เกษตรกรพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก
๒. เกษตรกรสามารถทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้ในการทำนา
๓. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ๒๐%

งบประมาณ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลภายในอำเภอนครหลวง เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท โดยมีรายละเอียดใช้งบประมาณ ดังนี้

- ค่าอาหารกลางวัน ๑ มื้อๆ ละ ๕๐ บาท จำนวน ๕๐ ราย ๑ ครั้ง เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๒ มื้อๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๕๐ ราย เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๕๘. ข้อมูล Zoning ดิจิตอลไฟล์ (Shapfile)

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๕๘. การขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับ
สินค้าเกษตรที่สำคัญ

กรมชลประทาน. ๒๕๕๙. ข้อมูลแผนที่ชลประทาน. ดิจิตอลไฟล์ (Shapfile)

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ๒๕๕๙. ขอบเขตพื้นที่หมู่บ้าน. ดิจิตอลไฟล์ (Shapfile)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๕๔. ข้อมูลแผนที่. ดิจิตอลไฟล์ (Shapfile)

ที่ปรึกษา

นายน้อย แสงรัตน์งชัย

เกษตรอำเภอนครหลวง

คณะผู้จัดทำ

นายวิวรรณ วิทยานต์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวพรทิพย์ แซ่โล้ว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางเกศณี ภาวะกุล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวเมธาพร ลมัยศรี

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นางสาวสุกัญญา อิมอรุณ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ผู้เรียบเรียง

นายวิวรรณ วิทยานต์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ